

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Poyafzal - Ichki tagliklarni tekshirish usullari – Ishqalanishga qarshililik

Rasmiy nashr

NATIONAL STANDARD OF UZBEKISTAN

Footwear — Test methods for insoles — Abrasion resistance

Official edition

**Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutloq
huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli**

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Poyafzal - Ichki tagliklarni tekshirish usullari – Ishqalanishga qarshililik

Rasmiy nashr

(ISO 20868:2001, IDT)

O‘ZBEKISTON STANDARTLAR INSTITUTI

Toshkent

SO‘Z BOSHI

1. O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan ISHLAB CHIQILDI VA TASDIQLASHGA TAQDIM ETILDI.

2. O‘zbekiston standartlar institutining 2024 yil 15-iyuldagi 37/XSt-sonli buyrug‘i bilan TASDIQLANDI.

3. Ushbu standart ISO 20868:2001 “Footwear — Test methods for insoles — Abrasion resistance” standartiga aynan o‘xshash

4. DASTLABKI JORIY ETILISHI

Ushbu standartni va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida joriy etish haqidagi axborot O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi tomonidan nashr etiladigan ko‘rsatkichda chop etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi tomonidan nashr etiladigan axborot ko‘rsatkichida chop etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston hududida rasmiy chop etish mutloq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

Mundarija

Muqaddima	V
1 Qo‘llash doirasi	1
2 Standartlarga havolalar	1
3 Ta’riflar.....	1
4 Jihozlar va materiallar.....	1
5 Namuna olish va konditsionerlash.....	2
6 Sinov usuli	2
7 Natijalarni ifodalash	3
8 Sinov hisoboti	3
Bibliografiya.....	4
Bibliografik ma’lumotlar.....	6

Muqaddima

ISO (Xalqaro standartlashtirish tashkiloti) - milliy standartlar organlarining (ISO a'zolari) butun dunyo federatsiyasi. Xalqaro standartlarni tayyorlash bo'yicha ishlar odatda ISO texnik qo'mitalari orqali amalga oshiriladi. Texnik qo'mita tashkil etilgan mavzudan manfaatdor bo'lgan har bir a'zo organ ushbu qo'mitada vakillik qilish huquqiga ega. Ishda ISO bilan hamkorlikda xalqaro tashkilotlar, davlat va nodavlat tashkilotlar ham ishtirok etmoqda. ISO xalqaro elektrotexnika komissiyasi (IEC) bilan elektrotexnika standartlashtirishning barcha masalalarida yaqindan hamkorlik qiladi.

Xalqaro standartlar ISO/IEC direktivalarining 3-qismida keltirilgan qoidalariga muvofiq ishlab chiqilgan.

Texnik qo'mitalarning asosiy vazifasi xalqaro standartlarni tayyorlashdir. Texnik qo'mitalar tomonidan qabul qilingan Xalqaro standartlar loyihalari ovoz berish uchun a'zo organlarga yuboriladi. Xalqaro standart sifatida e'lon qilish ovoz beruvchi a'zo organlarning kamida 75% tomonidan ma'qullanishi kerak.

Ushbu hujjatning ayrim elementlari patent huquqlarining predmeti bo'lishi mumkinligiga e'tibor qaratiladi. ISO patent huquqlarining birortasini yoki barchasini aniqlash uchun javobgar emas.

ISO 20868 xalqaro standarti CEN (EN 12747:1999 kabi) tomonidan tayyorlangan va maxsus "tezkor protsedura" ostida ISO/TC 216 Poyafzal Texnik qo'mitasi tomonidan ISO a'zo organlar tomonidan tasdiqlanishi bilan bir qatorda qabul qilingan.

Ushbu xalqaro standartning A ilovasi faqat ma'lumot uchun berilgan.

Ushbu Evropa standarti CEN/TC 309 "Oyoq kiyim" texnik qo'mitasi tomonidan tayyorlangan, uning kotibiyati AENOR tomonidan amalga oshiriladi.

Ushbu Evropa standartiga milliy standart maqomi eng kech 2000 yil martgacha bir xil matnni nashr etish yoki tasdiqlash yo'li bilan beriladi va qarama-qarshi milliy standartlar 2000 yil martidan keyin bekor qilinadi.

CEN/CENELEC ichki qoidalariga muvofiq, quyidagi mamlakatlarning milliy standartlar tashkilotlari ushbu Yevropa standartini amalga oshirishlari shart: Avstriya, Belgiya, Chexiya, Daniya, Finlyandiya, Fransiya, Germaniya, Gretsiya, Islandiya, Irlandiya, Italiya, Lyuksemburg, Niderlandiya, Norvegiya, Portugaliya, Ispaniya, Shvetsiya, Shveytsariya va Buyuk Britaniya.

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI**Poyafzal - Ichki tagliklarni tekshirish usullari – Ishqalanishga qarshilik****Обувь — Методы испытаний стелек — Устойчивость к истиранию****Footwear — Test methods for insoles — Abrasion resistance****Amalga kiritish sanasi 15.09.2024 y.****1 Qo'llash doirasi**

Ushbu standart loyihasi materialdan qat'i nazar, taglikning ishqalanish qarshiligini aniqlash uchun sinov usulini belgilaydi.

2 Standartlarga havolalar

Ushbu Evropa standarti sanasi ko'rsatilgan yoki sanasi ko'rsatilmagan ma'lumotnomalarni, boshqa nashrlarning qoidalarini o'z ichiga oladi. Ushbu me'yoriy havolalar matnning tegishli joylarida keltirilgan va nashrlar quyida keltirilgan. Sana ko'rsatilgan havolalar, ushbu nashrlarning har qandayiga keyingi o'zgartirishlar yoki qayta ko'rib chiqishlar uchun ushbu Evropa standartiga faqat o'zgartirish yoki qayta ko'rib chiqish yo'li bilan kiritilganida qo'llaniladi. Sana ko'rsatilmagan havolalar uchun havola qilingan nashrning so'nggi nashri qo'llaniladi.

EN 12222 Poyafzal - poyabzal va butlovchi qismlarni konditsionerlash va sinovdan o'tkazish uchun standart atmosferalar.

prEN 13400:1998 Poyafzal. Oyoq kiyimlari uchun komponentlarning namunaviy joylashuvi.

3 Ta'riflar

Ushbu standart maqsadlari uchun quyidagi ta'rif qo'llaniladi:

ishqalanish qarshiligi

Abraziv mato bilan qoplangan ho'l oq jun kigiz yostig'i bilan ishqalanganda, ma'lum bir bosim ostida, bir qator oldinga va orqaga harakatlanish tsikllari bilan ishqalanganda, taglikning sinov qismi tomonidan ko'rsatilgan sirt qarshiligi.

4 Jihozlar va materiallar

Quyidagi jihozlar va materiallardan foydalanish kerak:

4.1 Gorizontal, butunlay tekis metall platformaga ega tashuvchi, materialni 80 mm erkin qoldirib mahkamlash uchun ushlagich va sinov qismini ishqalanish yo'nalishi bo'yicha yengil kuchlanish ostida ushlab turishga imkon beradigan moslama;

4.2 Og'irligi $500 \text{ g} \pm 10 \text{ g}$ barmoq, olinadigan, lekin mahkam o'rnashgan, tagligi $15 \text{ mm} \pm 0,5 \text{ mm} \times 15 \text{ mm} \pm 0,5 \text{ mm}$, taglikka jun kigiz bo'laklarini biriktirish uchun qurilma (4.4 ga qarang), $500 \pm 10 \text{ g}$ qo'shimcha massaga ega bo'lgan va barmoqni to'liq yukda (umumiy massa $1 \text{ kg} \pm 0,1 \text{ kg}$) aniq sinov namunasiga yo'naltirish vositasi;

4.3 amplitudasi $35 \text{ mm} \pm 1 \text{ mm}$ va chastotasi $40 \text{ sikl/min} \pm 2 \text{ sikl/min}$ bo'lgan tashuvchini oldinga va orqaga siljitish uchun vositalar.

Izoh Quyidagi elementlar qulay, ammo uskunaning muhim bo'lmagan qismlari:

- barmoqni ishqalanish yo'nalishi bo'yicha to'g'ri burchak ostida harakatlantirish uchun vositalar, ikkita yoki uchta ishqalanish yo'li bitta sinov bo'lagida ishlatilishi mumkin;

- ma'lum miqdordagi tsikllarni oldindan tanlash uchun vositalar;

4.4 $15 \text{ mm} \times 15 \text{ mm}$ o'lchamdagi jun kigizning kvadrat bo'laklaridan iborat kigiz yostiqliklari, quyidagi spetsifikatsiyaga ega bo'lgan sof oq jun varaqdan teshilgan:

4.4.1 $1750 \text{ g/m}^2 \pm 100 \text{ g/m}^2$ maydon birligi uchun massa;

4.4.2 o'rtacha suv iste'moli $1,0 \text{ ml} \pm 0,1 \text{ ml}$;

4.4.3 5 g maydalangan kigizni 100 ml distillangan suv bilan polietilen shishada 2 soat chayqash orqali tayyorlangan pH 5,5 dan 7,0 gacha ekstrakt.

4.5 Abraziv mato: 1-jadvalda ko'rsatilgan xususiyatlarga ega bo'lgan kigizni yopish va barmoqqa yopishtirish uchun yetarlicha katta mato bo'laklari.

1-jadval

Abraziv matoning xususiyatlari

	O'zak	Arqoq
Ipning chiziqli zichligi	R63 tex/2	R74 tex/2
Bir sm uchun iplar	17	12
Yagona burilish, metr ga burilish	$540 \pm 20 \text{ 'Z'}$	$500 \pm 20 \text{ 'Z'}$
Ikki marta burilish, metr ga burilish	$450 \pm 20 \text{ 'S'}$	$350 \pm 20 \text{ 'S'}$
Tola diametri, mm	$27,5 \pm 2,0$	$29,0 \pm 2,0$
Matoning birlik maydoniga to'g'ri keladigan massa, minimal g / m ²	195	
Yog 'miqdori, %	$0,9 \pm 0,2$	

4.6 Distillangan suv.

5 Namuna olish va konditsionerlash

Poyafzal tagligidan minimal o'lchamlari 120 mm x 20 mm bo'lgan to'rtburchakni kesib oling, ichki taglikni yoki taqdim etilgan komponentni kesib oling.

Agar sinov qismi poyabzaldan yoki kesilgan qismdan olingan bo'lsa, namuna olish prEN 13400: 1998 ga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

Sinov bo'lagi va namat yostiqlari sinovdan oldin kamida 24 soat davomida EN 12222 ga muvofiq tozalanishi kerak.

Kamida uchta sinov bo'lagi kerak.

6 Sinov usuli

Konditsioner namat yostiqlarini torting.

Har bir sinov bo'lagi uchun to'rtta namat yostig'i (4.4 ga qarang) va to'rtta abraziv matoni (4.5 ga qarang) distillangan suvga soling, qaynaguncha qizdiring va ular cho'kib ketguncha qaynatishda davom eting. Keyin issiq suvni to'kib tashlang va sovuq, distillangan suv bilan almashtiring. Yostiqlar va abraziv matolarni xona haroratiga yetguncha qoldiring.

Ishlatishdan oldin har bir yostiqlarni va abraziv matoni suvdan olib tashlang va endi tomchilab ketmasligi uchun ularni stakan chetiga siqib qo'ying yoki ishqalang.

Har bir yostiqlarning suv olishi $1,0 \text{ ml} \pm 0,1 \text{ ml}$ ekanligini tarozida tekshiring.

Izoh Yostiqlar va abraziv matoni ishlatishdan oldin 24 soatdan ko'proq vaqt davomida suvda namlashiga yo'l qo'ymaslik kerak.

Sinov qismini 4.1, 4.2 va 4.3-bandlarda tasvirlangan jihozga mahkamlang va uni tekis ushlab turish uchun o'zina torting.

Barmoqqa nam kigiz yostig'ini bog'lang, to'rtburchak nam abraziv mato bilan yoping va matoning namat yuzasida burishishiga yo'l qo'ymasdan, masalan, kauchuk lenta yoki halqa bilan mahkamlang. Barmoqni sinov qismining bir chetidan 5 mm masofada joylashtiring. Barmoqqa 500 g qo'shimcha massa qo'shing.

100 ta tsiklni bajaring, barmoqni ko'taring va sinov maydonini ishqalanish shikastlanishi uchun tekshiring.

Kigiz va abraziv matoni yangilari bilan almashtiring va yana 100 ta tsiklni bajaring.

Kigiz va abraziv matoni har 100 tsiklda almashtiring va sinov qismining abraziv shikastlanishi mos keladigan "yo‘naltiruvchi qism"¹ "qabul qilinadigan" ishqalanish tezligiga teng yoki undan kuchliroq bo‘lganda yoki 400 tsikldan keyin, qaysi biri kelishidan qat’i nazar, sinovni to‘xtating.

7 Natijalarni ifodalash

Sinov namunasining abraziv yuzasini bir xil materiallar turkumidagi “standart sinov namunalari”¹ bilan solishtirganda ishqalanish shikastlanishini baholash uchun vizual tekshiring.

Natija uchta sinov qismini baholashning eng yomoni bo‘ladi.

8 Sinov hisoboti

Sinov hisobotida quyidagi ma’lumotlar bo‘lishi kerak:

- a) 7-bandga muvofiq ifodalangan natija;
- b) namunaning tabiati va to‘liq identifikatsiyasi;
- c) tegishli hollarda namuna olish tartibining tavsifi;
- d) ushbu standart sinov usuliga havola;
- e) standart sinov usulidan har qanday og‘ish tafsilotlari.
- f) sinov sanasi.

¹ *Tegishli mos yozuvlar sinov qismlari mavjudligi to‘g‘risida ma’lumotni CEN/TC 161 kotibiyatidan olish mumkin.*

Bibliografiya

EN 344 Professional foydalanish uchun xavfsizlik, himoya va kasbiy poyabzallarga qo‘yiladigan talablar va sinov usullari.

Ilova A
(ma’lumot)

2-bandda keltirilgan Evropa standartlariga o‘xshash xalqaro standartlar ro‘yxati

Yevropa standarti	Xalqaro standart
EN 12222	ISO 18454
EN 13400 ¹⁾	SO 17709 ¹⁾

Bibliografik ma’lumotlar

SUT 61.060